

Για όσους επιθυμούν να ακολουθήσουν τον μοναχικό βίο

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

«Πολύς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνευτός λέγειν ἐπεὶ νωθοὶ γεγονάτε ταις ἀκοαῖς» (Εβρ. 5,11). Αρχίζω την απάντηση δανειζόμενος τα λόγια του Παύλου. Ο Κύριος μας ερμηνεύει σαφέστατα ένα από τα κύρια καθήκοντά μας: «Ἐσεσθε τέλειοι ὅτι ὁ Πατήρ υμῶν τέλειος ἐστίν» (Ματ. 5,48). Και στον Ιουδαίο που ρώτησε πώς θα γίνει τέλειος απάντησε: «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τα υπάρχοντα καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι αἶρων τὸν σταυρόν σου» (πρβλ. Ματ. 19,21).

Εἶναι πολλά τα χωρία της Γραφῆς που μαρτυροῦν τὸ «κατ' ευδοκίαν» θέλημα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν τελειότερη «εν Χριστῷ» ζωὴ. Περισσότερο ὅμως ἀπὸ κάθε ἐντολὴ καὶ παραγγελία εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας, ὁ ὁποῖος χάραξε ἔμπρακτα

τον τρόπο και το δρόμο της τελειότητας: «Ὁς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι» (Λουκ. 14,33) και εφαρμόζοντάς το ο ἴδιος ἔλεγε: «αἱ ἀλώπεκες καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ φωλεοὺς ἔχουσι, ὁ δὲ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει που τὴν κεφαλὴν κλίνῃ» (Ματ. 8,20).

Οπαδός και εκφραστής αὐτῆς τῆς θέσεως και εκλογῆς εἶναι ὁ μοναχός. Μέσα και εργαλεία, που συνεργοῦν στὴν ἐπιτυχία τῆς μοναστικῆς ζωῆς, εἶναι ἡ ἀποταγή, ἡ ἀκτημοσύνη, ἡ ἀμεριμνία, ἡ περιεκτικὴ φιλοπονία και τὸ ἀπερίσπαστο. Ἡ αἰτία ὁμως, που τὰ ἐπιβάλλει, εἶναι ἡ συντριβὴ τῆς προσωπικότητος τὴν ὁποία δημιούργησε ἡ πτώση τῶν πρωτοπλάστων. Μετά τὴν πτώση ἀποκτήσαμε «ἐγκειμένην διάνοιαν ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος ἡμῶν» (πρβλ. Γέν. 8,21). Για νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ἐπαναφορὰ και ἐπιστροφή μέσω τῆς μετάνοιας στὸ «πρῶτον ἀπλοῦν» τῆς φύσεως μας, χρειάζεται ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὰ αἰτία και τοὺς παράγοντες που ἐμποδίζουν τὴν ἐπανόρθωση. Αὐτὴν τὴν ἀποχὴ ἀπὸ τὰ πολλὰ αἰτία ἐπιδιώκει ἡ μοναστικὴ ζωὴ, για νὰ ἐπαναφέρει, με τὴ βοήθεια τῆς χάριτος, τὴν ἀξία τῆς «κατ' εἰκόνα και ὁμοίωσιν» θεοείδειας που χάσαμε.

Ὁ μοναχός τηρώντας τὴ «χρεία», και ὄχι τὴν ἐπιθυμία τῆς σπατάλης, στὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς, εφαρμόζει τὴν ἀποταγή και τὴν ἀκτημοσύνη. Ἐτσι ἀποφεύγει τὰ αἰτία και τὶς ὕλεις, που προκαλοῦν και ἐρεθίζουν σε παράχρηση και ἡδονὴ τὶς αἰσθήσεις. Ἡ ἀποταγή, ὡς ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὰ παράλογα αἰτία, ἀπαλλάσσει τὸ νοῦ ἀπὸ τὸν ἄσκοπο περισπασμό και τὸν ἀφυπνίζει ὥστε νὰ ἀναθεωρήσει τὶς σκέψεις και τὶς πράξεις του, ἀφοῦ ἀνεπαίσθητα ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν προορισμό του. «Ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνήκε· παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις και ὡμοιώθη αὐτοῖς» (Ψαλμ. 48,13). Ὁ νοῦς, ἀφοῦ ἐπιστρέψει «εἰς ἑαυτόν» ἀπὸ τὴν ἀποπλάνησή του, στρέφεται πρὸς τὸ Θεό με τὴν προσευχή, δέχεται φωτισμό και ἀρχίζει τὴν ἀνάπλαση τοῦ χαρακτήρα του, τοποθετώντας τὶς αἰσθήσεις στὴν ἐργασία τῶν θείων ἐντολῶν. Τότε ἡ θεία Χάρη, που προσβλήθηκε ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἐφάμαρτη ζωὴ, ἐπανέρχεται σε λειτουργία και οδηγεῖ στὴν κάθαρση και τὸν ἀγιασμό, που εἶναι ὁ στόχος και ὁ σκοπός τοῦ προορισμοῦ μας. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος για τὸν ὁποῖο οἱ μεγάλοι μας πατέρες ὀρίζαν ὅτι μοναχός εἶναι ὁ «νοῦν τηρών» (Μέγας Ἀντώνιος). Ὅλη λοιπὸν ἡ προσπάθεια και ὁ προγραμματισμός τῆς μοναστικῆς διαγωγῆς εἶναι ἡ τήρηση και προσοχή τοῦ νοῦ, για νὰ μὴ γίνονται παραχρήσεις τῶν νοημάτων και ἀκολούθως καταχρήσεις τῶν πραγμάτων, δηλαδή πρακτικὲς παραβάσεις και ἀμαρτίες.

Ὅποιος ἐπιθυμεῖ νὰ ἀκολουθήσει τὸ μοναχικὸ βίον, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γνωρίζει ἔστω και ἀπὸ μέρους τὰ χαρακτηριστικὰ του και νὰ κρίνει ἀν μπορεῖ νὰ τὰ κρατήσῃ σ' ὅλη του τὴ ζωὴ.

Αφοῦ εἰσέλθῃ στὴ μονὴ ὑποβάλλεται σε δοκιμασία, συνεχὴ διδασκαλία και

ερμηνεία των κανόνων του βιώματος. Σαν πρώτο στάδιο της δοκιμασίας είναι η υπακοή και υποταγή στους κανόνες της μονής με προνοητή και ρυθμιστή τον πνευματικό οδηγό ή και Ηγούμενο της αδελφότητας. Η δοκιμή εκτείνεται και στα δύο μέρη, τόσο αυτού που δοκιμάζεται σαν υποτακτικός όσο και της αδελφότητας και του προγράμματος της μονής.

Μετά από τη συμφωνία και των δύο μερών και την έγκριση του Ηγουμένου γίνεται η κουρά, η αλλαγή του ονόματος του δόκιμου μοναχού και η προσχώρησή του στη μοναχική αδελφότητα.

Πολλοί διερωτώνται γιατί είναι αναγκαία η υποταγή; Δεν αποτελεί αυτό κατάργηση της προσωπικότητας; Η υποταγή στα όντα που δημιουργήθηκαν από το Θεό δεν είναι υποβιβασμός, όπως συμβαίνει στους υποτελείς με τους προϊσταμένους και κυρίους τους, αλλά απεναντίας αποτελεί τη βάση και θέση της οντολογικής υποστάσεως των κτισμάτων στη σφαίρα του «είναι», αφού κανένα απ' αυτά δεν είναι αυθύπαρκτο. Δίκαια ο Κύριος μας τονίζει ότι «χωρίς εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν» (Ιω. 15,5). Αν και πάντοτε αυτό ήταν και είναι η υπόσταση της υπάρξεως και προεκτάσεως των όντων, μετά την πτώση έγινε οριστική αναγκαιότητα, γιατί μπήκε στη ζωή η φθορά και ο θάνατος. Δεν ήταν αίτιο της φθοράς και του θανάτου η κατάρα της αυτονομίας και της αποστασίας;

Ο ίδιος ο δημιουργός προείπε στον πρωτόπλαστο ότι οποία μέρα παραβείς την εντολή και διακόψεις την εξάρτηση θα πεθάνεις. Δεν είπε, θα σε σκοτώσω, αλλά μόνος σου θα αποκοπείς από την αυτοζωή, το δημιουργό σου. Τα αιτιατά δεν μπορούν να υπάρξουν χωρίς την επίδραση του αιτίου.

Άρα ο όρος της υπακοής και υποταγής είναι το δείγμα και η ρίζα της υπάρξεως και ζωής και δεν είναι επιβολή που προέρχεται από εξωτερικά στοιχεία. Απόδειξη σαφέστατη ο αναμορφωτής και ανακαινιστής μας, ο ίδιος ο Κύριος μας. Ως αναμάρτητος δεν είχε ανάγκη εξαρτήσεως και υποταγής. Για τη δική μας ανάπλαση υπέδειξε την αναγκαιότητά της: «Ου ζητώ το θέλημα το εμόν, αλλά το θέλημα του πέμψαντός με πατρός» (Ιω. 5,30). Και για να αποδείξει την ολοκλήρωση της επιταγής λέει: «Πάτερ, το έργον ετελείωσα ο δέδωκάς μοι ίνα ποιήσω» (Ιω. 17,4).

Δεύτερος όρος και νόμος της μοναστικής αγωγής είναι η περιεκτική φιλοπονία - φανέρωση της άρσεως του σταυρού-, που ο Κύριός μας θεωρεί απαραίτητη. «Ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν, απαρνησάσθω εαυτόν και αράτω τον σταυρόν αυτού και ακολουθείτω μοι» (Ματ. 16,24). Η περιεκτική άρση του σταυρού είναι η εξάλειψη της ικανοποιήσεως, που δέχθηκε ο Αδάμ από τη γεύση του απαγορευμένου καρπού, αλλά και γενικά της περιεκτικής φιληδονίας την οποία παράλογα και παράνομα

χρησιμοποίησε ο άνθρωπος.

Ο Κύριος μας, εξαιτίας της φιλανθρωπίας του, αναίρεσε την ηδονή, τη μητέρα του θανάτου, μέσω της φιλοπονίας του σταυρού και παρέδωσε και σε όσους τον ακολουθούν αυτόν τον κατάλληλο τρόπο. Αν κάθε παρακοής και παραβάσεως το αποτέλεσμα είναι η ικανοποίηση, δηλαδή η ηδονή, η αναίρεσή της είναι η φιλόπονη αντίσταση.

Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού, «Συζητήσεις στον Άθωνα», Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 13